

SOMALİ - KENYA İLİŞKİLERİNDE NORMALLEŐME VE KATAR ARABULUCULUĞU

KAAN DEVECİOĞLU

GİRİŐ

Somali Enformasyon Bakan Yardımcısı Abdurrahman Yusuf el-Adala 6 Mayıs Perőembe günü düzenlediği basın toplantısında, Kenya ile ilişkilerin normalleŐmesi amacıyla Katar arabuluculuğunda sürdürölen müzakerelerin olumlu sonuç verdiğini ve bu ölkyle dostane ilişkilerin bir

yıl aradan sonra yeniden kurulacağını duyurmuŐtur. Katar'ın Terörlle Mücadele ve AnlaŐmazlıkların Çözümünde Arabuluculuk Elçisi Dr. Mutlak bin Macid el-Kahtani'nin 1 Mayıs'tan bu yana hem iki ölk arası ilişkilerin normalleŐmesi hem de Somali'deki seçim krizi için Mogadişu'da bulunduğu biliniyordu. Bu kapsamda Kahtani, Somali BaŐbakanı Muhammed Hüseyin Roble, Somaliland

Somali ve Kenya'nın tarihsel süreçleri incelendiğinde, benzer tecrübeler ve İngiliz sömürgeciliği döneminden kalan yapay sınırlara sahip oldukları görülmektedir. Bu bağlamda Kenya'nın kuzeyindeki Somali kökenli topluma ek olarak, Somali'de 1991 yılından itibaren yaşanan iç savaş sonucunda Kenya'da artan Somalili mültecilerin sayısı, iki ülke arasında sınır sorununu gündeme getirmiştir. Ayrıca bilhassa son yıllarda deniz alanında keşfedilen zengin hidrokarbon rezervleriyle iki ülke arasında deniz sınırı anlaşmazlığının da ortaya çıktığı görülmektedir.

Devlet Başkanı Musa Bihi Abdi ve diğer bölge liderleriyle görüşmeler gerçekleştirmiştir.¹

Doğu Afrika coğrafyasında iki komşu devlet olan Somali ve Kenya, tarihsel süreçte benzer tecrübeleri (sömürgecilik, bağımsızlık ve kimliksel çeşitlilik) yaşamıştır. Her iki devletin bağımsızlık sonrası yaşadığı süreç incelendiğinde ise Kenya'nın Somali'ye göre daha istikrarlı bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca bölgede İngiliz sömürgeciliği döneminden kalan yapay sınırlar sonucunda Kenya'nın kuzeyindeki Somali kökenli topluma ek olarak bilhassa Somali'de 1991 yılından itibaren yaşanan iç savaşla birlikte burada artan Somalili mültecilerin sayısı iki ülke arasında sınır sorununu da gündeme getirmiştir. Kara sınırına ek olarak, bilhassa son yıllarda deniz alanında keşfedilen zengin hidrokarbon rezervleriyle deniz sınırı anlaşmazlığı da ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda Somali'nin hak iddia ettiği bölgede Kenya'nın uluslararası enerji şirketlerine hidrokarbon arama ve işletme ruhsatı vermesi iki ülkenin ilişkilerini daha da germektedir. İki ülke arasında yaşanan deniz sınırı anlaşmazlığı ve Kenya'nın kuzeyinde yaşayan Somaliler ile ilgili sorunlar güvenlik kaygılarını da artırmaktadır.

Somali ve Kenya arasındaki diplomatik ilişkiler, Uluslararası Adalet Divanı'nda (UAD) devam eden ve bugüne kadar yapılan duruşmalardan hareketle Somali lehine sonuçlanacağı tahmin edilen dava sürecinden dolayı son bir yıldır kopmuş durumdadır. Kenya'da yaşayan Somali toplumunun da etkisiyle bilhassa ticari bağlamda oldukça yakın olan iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin kopmuş olması her iki devletin çıkarlarını da olumsuz etkilemektedir. Bu bilgiler ışığında Katar arabuluculuğuyla diplomatik ilişkilerin yeniden kurulması, bölgesel krizlerin yayılmaması adına kayda değer anlamda önemli olmanın yanı sıra Katar'ın bölgede yükselen "barışçıl aktör" imajına da olumlu anlamda katkı sağlamaktadır.

Somali ve Kenya ilişkilerinde son yıllarda bilhassa hidrokarbon rezervlerinin paylaşımı konusunda deniz sınırı anlaşmazlığı baş göstermekte ise de iki ülke arası ilişkilerde yaşanan sorun alanları çok daha derindir. Bu bağlamda Katar arabuluculuğunun ikili ilişkilerin sürdürülebilirliğine katkı yapıp yapmayacağı sorusunu anlamlandırabilmek için çatışmaların yönetiminde arabuluculuğun ne anlama geldiğini,

¹ Asmahan Qarjouli, "Kenya, Somalia to resume diplomatic relations after Qatari mediation", *Doha News*, 6 May 2021.

günümüzde Kenya ve Somali ilişkilerinde yaşanan krizin kökenlerini ve Katar'ın arabuluculuk girişimleri özelinde dış politika yaklaşımını incelemek gerekmektedir.

UYUŞMAZLIKLARIN YÖNETİMİNDE ARABULUCULUĞUN ÖNEMİ

Uluslararası hukukta uyuşmazlıklar, öz anlamıyla, iki ya da daha çok devlet ve uluslararası hukuk kişisi arasında uzlaşma sağlanamamasını ifade etmektedir. Uyuşmazlıkların çözümünde kuvvet kullanımı isteğе bağılyken, Milletler Cemiyeti Anlaşması ile devletler ilk kez kuvvete başvurmadan önce uyuşmazlıkların barışçıl yöntemlerle çözümünü kabul etmiş; Birleşmiş Milletler (BM) Anlaşması'nın ilgili maddeleriyle de aktörler arasında yaşanan uyuşmazlıkların çözümü hukuksal açıdan uyulması zorunlu bir kural olarak kabul edilmiştir.²

BM Anlaşması'na göre barışçıl çözüm yollarından birisi olarak arabuluculuk veya eski adıyla tavassut,³ iki aktör arasındaki uyuşmazlıklarda veya çatışmalarda üçüncü bir aktörün (devlet, uluslararası örgüt veya birey) taraflar arasında görüşme sağlamak ve çözüme katkı sunmak amacıyla toplantılara katılmasıdır.⁴ Arabuluculuk, BM Genel Sekreterliğinin Etkin Arabuluculuk Rehberi'nde "üçüncü bir tarafın, iki ya da daha çok tarafa kendi rızalarıyla bir çatışmayı önlemek, yönetmek ya da çözmek için, karşılıklı kabul edilebilir mutabakatlar geliştirmeleri-

ne yardımcı olduğu bir süreç" olarak tanımlanmaktadır.⁵

Arabuluculuk, tarih boyunca uyuşmazlıkların çözümünde kullanılan etkili bir yöntemdir ve bu süreçte yaşanan gelişmelerle literatürü oldukça genişlemiştir. Buradan hareketle arabuluculuğun genel özellikleri; çatışmaların çözümüne yönelik çabaların uzantısı olması, arabuluculuk edecek üçüncü tarafın gönüllü ve çatışan taraflarca kabul görmesi, şiddet içermemesi ve nihai bağlayıcılığının olmaması, çatışan taraflar arasında yeni odak konuları oluşturulması ve arabulucu aktörün soruna her yönüyle hâkim olarak çözüm önerisi sunabiliyor olması şeklinde sıralanabilir.⁶

Arabuluculuk görevini daha önce de belirtildiği gibi devletler, uluslararası kuruluşlar veya bireyler üstlenebilirler ancak uluslararası ilişkilerde bu rolü yoğunlukla bölgede veya farklı coğrafyalarda bulunan devletlerin üstlendiği görülmektedir. Bu anlamda örnek olarak Türkiye'nin de taraf olduğu Kıbrıs sorununda dönemin BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın bu müzakerelere eşlik etmesi veya Türkiye'nin Somali ile Somaliland arasındaki uyuşmazlıkların çözümü için gösterdiği çabalar verilebilir.

KENYA - SOMALİ KRİZİNİN ARKA PLANI

Somali ve Kenya arasındaki kara sınırı ve deniz sınırı anlaşmazlıkları sömürgecilik

² Hüseyin Pazarıcı, "Uluslararası Hukuk", Turhan Kitabevi, 10. Basım, Ankara, 2011, s. 454.

³ A.g.e. s.458.

⁴ Jules Basdevant, "Dictionnaire de la terminologie de droit international: publie sous le patronage de l'union academique internationale", *Union academique internationale*, 1960, s.383

⁵ United Nations, "Guidance Effective Mediation", *United Nations*, New York, September 2012, s.4.

⁶ Jacob Bercovitch, *International Mediation*. Journal of Peace Research, 28 (1), 1991, s.3

Somali ve Kenya arasındaki kara sınırı ve deniz sınırı anlaşmazlıkları sömürgecilik sonrası dönemde gerçekleşen "Shifta Savaşı" ve takip eden süreçte yaşanan gelişmelere dayandırılrsa da bu kriz her iki ülkenin İngiliz sömürgesi olduğu dönemdeki uygulamalardan kaynaklanmaktadır.

sonrası dönemde gerçekleşen "Shifta Savaşı"^{7*} ve takip eden süreçte yaşanan gelişmelere dayandırılrsa da bu kriz her iki ülkenin İngiliz sömürgesi olduğu dönemdeki uygulamalardan kaynaklanmaktadır. I. Dünya Savaşı'nı takip eden süreçte İngiltere'nin sömürge yönetiminde olan bugünkü Somali'nin güneyinde yer alan Jubaland bölgesinin kuzeyi Kenya'ya bırakılmıştır. Dolayısıyla Kenya'nın bugünkü Kuzeydoğu bölgesi, Güney Somali Jubaland bölgesinden koparılan bir parçadır.⁸ Nitekim bugün yaklaşık 2,4 milyon Somalili Kenya sınırında yaşamaktadır ve bunların 400 bini mültecidir.⁹

Bu gelişmelere Afrika Boy-nuzu'ndaki güç dengesi perspektifinden bakıldığında ise Etiyopya ve Kenya'nın ortak çıkarının güçsüz ve parçalı bir Somali olduğu görülmektedir.¹⁰ 1960'larda Kenya ve Etiyopya'daki Somali nüfusunun yoğunlukla yaşadığı bölgeler-

de halk hareketleri başlamış ve her iki ülke de Somali'nin "Büyük Somali" emellerini tehlike addederek aralarında "Ortak Savunma Paktı" imzalamışlardır. Nitekim Kenya ve Etiyopya, Afrika Birliği'nde de Somali'ye karşı birlikte hareket etmiş ve 1964 ile 1977 yıllarında gerçekleşen Etiyopya-Somali savaşlarında Kenya, Etiyopya'ya destek vermiştir.¹¹

Kenya'da yaşayan Somali toplumu, hakları ve ülke içindeki temsiliyetleri incelendiğinde ayrılıkçı bir tutuma sahip olmalarına rağmen, muadilleriyle karşılaştırıldığında (Etiyopya'nın Ogaden bölgesinde yaşayan Somali toplumu) daha iyi bir konumda oldukları söylenebilir. Öyle ki Kenya'da yaşayan Somalililer, Kuzey Eyaleti İlerici Halklar Partisi (Northern Province Progressive Peoples Party) vasıtasıyla mecliste temsil hakkına ve ülke yönetiminde de kayda değer oranda önemli bir etkiye sahiptirler.¹² Ancak süreç içerisinde, zaman

⁷ * Shifta Savaşı, 1963-67 yılları arasında Kenya'nın Kuzey Sınır bölgesindeki etnik Somalililerin Somali'ye katılmak için Kenya'dan ayrılmaya çalıştığı ayrılıkçı bir çatışmaya verilen isimdir. Kenya hükümeti, propaganda çabasının bir sonucu olarak Somali'nin "haydut" kelimesinden sonra çatışmayı "shifta" olarak isimlendirmiştir.

⁸ Mehmet Cem Oğultürk, "Somali - Kenya Deniz Sınırı İhtilafı" *Güvenlik Stratejileri*, 16(35), 2020, s.523-524.

⁹ Kim Yi Dionne, "Here's what it means to be Somali in Kenya", *The Washington Post*, 04.08.2018.

¹⁰ Bjorn Moller, "The Somali Conflict: The Role of External Actors", Danish Insititutes for International Studies, 2009, s. 20-22.

¹¹ John Hathaway Spencer, "Ethiopia at Bay, A Personel Account of the Haile Sellassie Years", Reference Publications, 1984, ss. 348-356.

¹² "From 'Shifta' War to Al Shabaab: Why Kenya is her own worst enemy", *Owahh*, 2015.

Somali Devlet Başkanı Muhammed Abdullah Farmajo 23 Mart 2017 tarihinde Kenya Devlet Başkanı Uhuru Kenyatta tarafından resmi törenle karşıldı.

zaman gerçekleşen ayrılıkçı hareketlere de Kenya devleti sert müdahalede bulunmuştur.

1991 yılında Somali'de Siad Barre yönetiminin devrilmesiyle ortaya çıkan iç savaş sonucunda binlerce Somalili mülteci Kenya'ya iltica etmiştir. Bu gelişme zerine Kenya'nın takip eden süreçte Somali'ye karşı daha proaktif bir politika izlediği görülmüştür. Ancak yine de 2007 yılına kadar Kenya, Somali'ye karşı asker bir müdahalede bulunmamıştır. 2007 yılında ise Kenya, ABD ile birlikte şer Mahkemeler Birliğine karşı operasyon yürütmüş; 2011 yılında da Afrika Birliği Somali Misyonu'na (The African Union Mission in Somalia – AMISOM) 4000 kişilik ordusuyla katılarak eř-şebab'a karşı savaşmakta ve

Somali'nin güneyinde bir tampon bölge oluşturmaktadır.¹³ Ayrıca Kenya'nın Somali'deki iç savaş sonrasında oluşturduğu yaklaşık 400 bin Somalilinin kaldığı Dadaab ve Kakuma mülteci kamplarını nisan ayında mali ve sosyal yüklerden dolayı kapatacağını Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğine duyurmasının ardından iki ülke arasındaki gerginlik tırmanmıştı.¹⁴ Kenya'nın söz konusu politikalardan hareketle güçlü bir Somali istemediğine dikkat çekilebilir ve onun eř-şebab'a karşı savaşına destek vermesi ise terörün kendi topraklarına yayılmasını engelleme stratejisiyle açıklanabilir.

Kenya'nın Somali toplumuyla ilişkileri oldukça derindir. Kenya, Somali merkez hkmetine muhalif silahl gruplara teçhizat des-

¹³ Sedat Aybar, "Kenya'da Terör Kimin İşine Yarar", Cumhuriyet Gazetesi, 07.10.2013

¹⁴ "Kenya to close 2 refugee camps next year", Deutsche Welle, 29.04.2021.

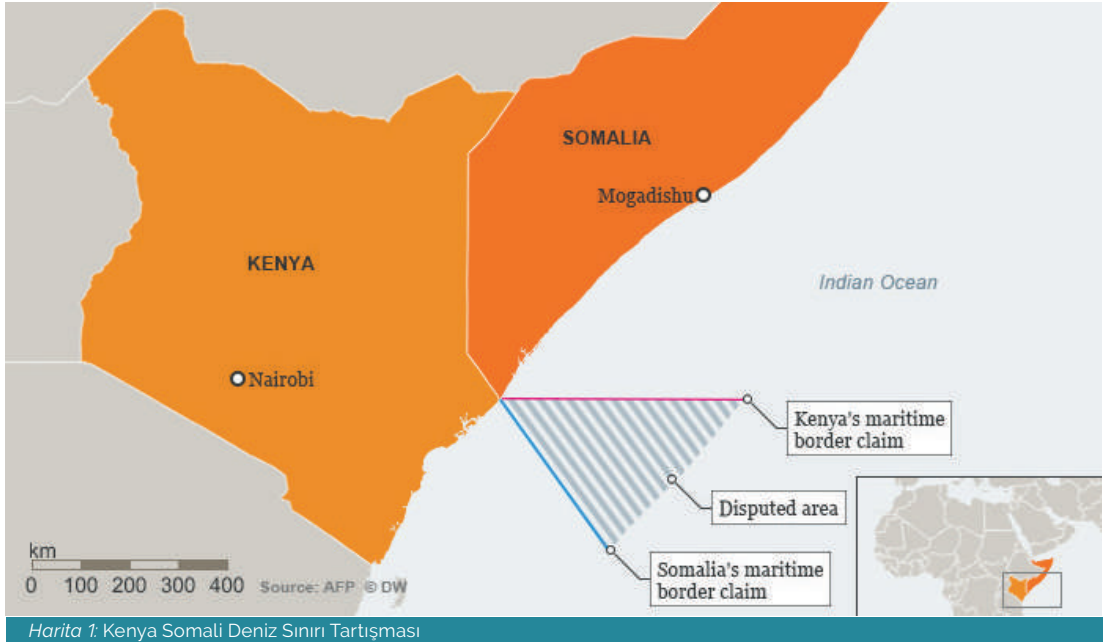
teğinde bulunmasa da pek çok kabile lideri, savaş ağası ve siyasi gruplarla ticari bağlantılarını sürdürmektedir. Ayrıca Somali'deki kaotik ortamın da etkisiyle Somalili entelektüel nüfusun bilhassa Kenya yönetiminde söz sahibi olması, onun Somali'ye karşı ılımlı bir politika izlemesine vesile olmaktadır.¹⁵ Nitekim iki ülke arasındaki ticaretin gelişmiş olması da bu arka plana dayanmaktadır.

SOMALİ - KENYA DENİZ SINIRI PROBLEMİ

Kenya ve Somali arasındaki deniz sınırı anlaşmazlığının temelini, zengin hidrokarbon rezervlerinin bulunduğu Hint Okyanusu

kıyısında yaklaşık 100 bin kilometrekarelik dar üçgen şeklindeki alan ifade etmektedir. Kenya, Somali ile deniz sınırını tespit ederken kara sınırına paralel olan enlem çizgilerini esas alarak belirlemiş ve uluslararası şirketlere petrol çıkartma ve işletme ruhsatı vermiştir. Ancak Somali, Kenya'nın bu tutumunun yasa dışı olduğunu belirtmekte ve iki ülke arasındaki deniz sınırının "eşitlikçi bir çizgi" (*equidistant line*) olması gerektiğini vurgulamaktadır.¹⁶

Günümüzde Uluslararası Adalet Divanı'nda (UAD) davası görülen krizin tarihî sürecine bakıldığında, Kenya'nın Somali ile deniz sınırını dört kez değiştirdiği görülmektedir. Bu

Harita 1: Kenya Somali Deniz Sınırı Tartışması

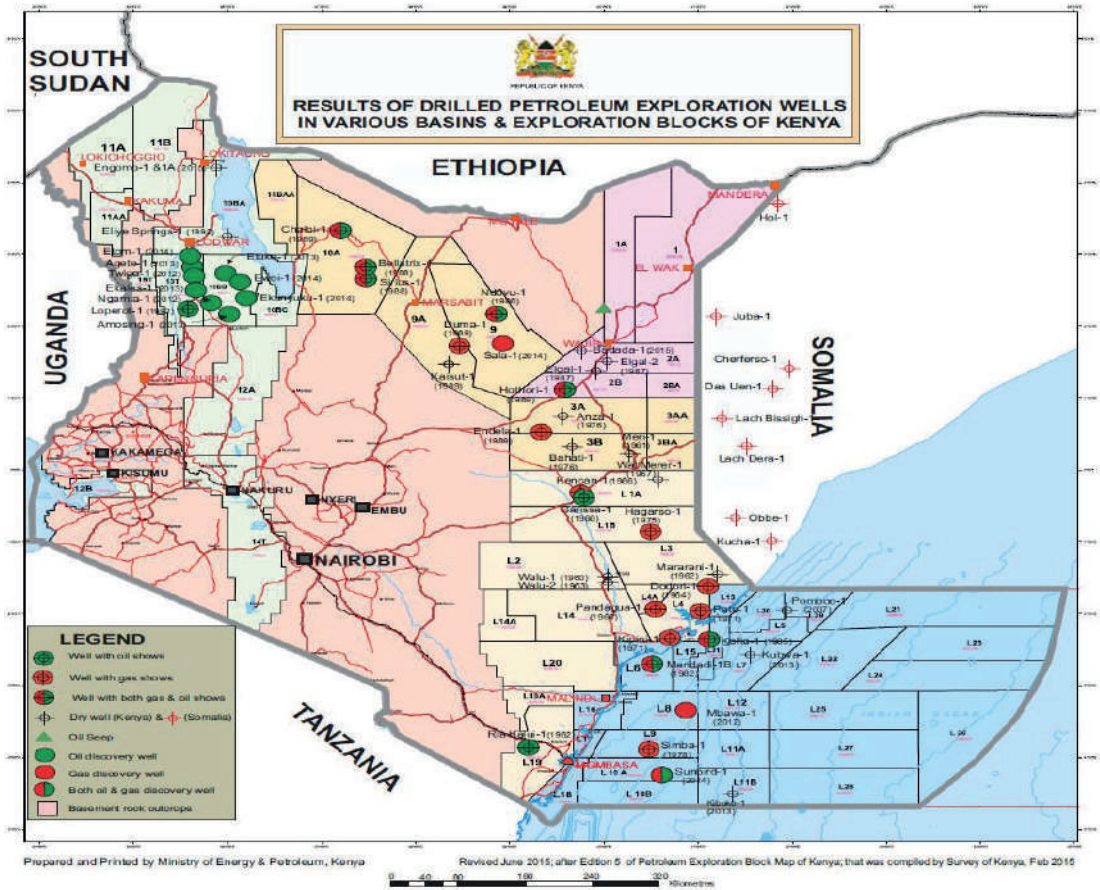
¹⁵ Oğuktürk, age. s.528-529.

¹⁶ Friederike Müller-Jung, "Kenya or Somalia: Who owns the sea and what lies beneath?", Deutsche Welle, 19.09.2016.

değişiklikler uluslararası anlaşmalar ışığında iki ülke liderleri arasındaki toplantılar neticesinde 1972¹⁷, 1979¹⁸, 1989¹⁹ ve 2005²⁰ yıllarında gerçekleştirilmiştir. Bugünkü dava, 2005 yılında Kenya'nın bildirdiği sınır çizgisine Somali'nin yaptığı itiraz çerçevesinde devam etmektedir.

Günümüzde devam eden mahkeme süreci incelendiğinde, UAD'nin "eşitlik ilkesi"

çerçevesinde Somali lehine karar verileceği görülmektedir. Eşitlik ilkesine göre, her bir devletin kıyı şeridinden uzak olan enlem ve boylam çizgilerindeki mevcut araziden düz bir çizgi ile tanımlanabildiği ifade edilmektedir. Mahkemeye göre tartışılmalı alanda Kenya'nın ekonomik faaliyetler yürütmesi haksızdır ve bahse konu olan bölge Somali'ye aittir.²¹ Somali, mahkemeden kararın çıkmasını bek-

Harita 2: Kenya'da Hidrokarbon Arama Sahaları

¹⁷ "Territorial Waters Act 1972 (Act No. 2 of 1972)", <http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/ken3571.pdf>

¹⁸ "Proclamation by the President of the Republic of Kenya of 28 February 1979", <http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/ken4655.pdf>

¹⁹ "Maritime Zones Act, 1989 (Cap. 371)", <http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/ken3534.pdf>

²⁰ "Presidential Proclamation of 9 June 2005, pursuant to article 16, paragraph 2, and article 75, paragraph 2, of UNCLOS (L.N. No. 82 of 2005)", <http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/ken158811.pdf>

²¹ Oğultürk, age. s.542.

Arabuluculuk özelinde Katar dış politikası Filistin, Suriye, Lübnan, Sudan (Darfur) ve Afrika Boynuzu'nda yaşanan gelişmelere kadar pek çok bölgesel krizde arabuluculuk rolü üstlenebilme imkânına sahip olmuştur. Nitekim Katar'ın dış politika yapımında arabuluculuk diplomasisini öncelmesi, onun tarihsel süreçte yaşanan krizlerde barış yapıcı özelliğiyle tanınmasına da katkı sunmuştur.

lemeden tartışmalı olan bölge üzerinde Londra'da ihale düzenlemiş ve Kenya da bu duruma tepki göstererek Mogadişu Büyükelçisi'ni geri çağırmıştır. Somali de bu politikanın müzakerelerin başlaması için bir uyarı mahiyetinde algılanması gerektiğini belirtmiştir.²² Dolayısıyla Kenya, UAD'deki duruşmanın ertelenmesi talebinin reddedilmesini gerekçe gösterse de mahkemedeki aleyhine karar çıkması ihtimalinin yüksek olduğunu görmüş ve duruşmaya katılmayarak²³ gerginliği sürdürmüştür. Ayrıca bu karar Kenya'nın ve Tanzanya'nın da Malavi Gölü üzerinde yaşanan anlaşmazlıklarına emsal teşkil edebilecektir.

ARABULUCULUK ÖZELİNDE KATAR'IN DIŞ POLİTİKASI VE SOMALİ'DEKİ ROLÜ

Katar, zengin doğal kaynaklara sahip ancak darbelerin, iç ve bölgesel çatışmaların sıkça yaşandığı Ortadoğu ve Afrika ülkelerine yakın bir coğrafyada

bulunmakta ve bu bölgede son yılların en istikrarlı ülkelerinden birisi olarak dikkat çekmektedir. Buradan hareketle arabuluculuk özelinde Katar dış politikası Filistin, Suriye, Lübnan, Sudan (Darfur) ve Afrika Boynuzu'nda yaşanan gelişmelere kadar pek çok bölgesel krizde arabuluculuk rolü üstlenebilme imkânına sahip olmuştur.²⁴ Nitekim Katar'ın dış politika yapımında arabuluculuk diplomasisini öncelmesi, onun tarihsel süreçte yaşanan krizlerde barış yapıcı özelliğiyle tanınmasına da katkı sunmuştur.²⁵ Ayrıca Katar'ın arabuluculuk çabalarının ekonomik kazanımları da olmuştur.²⁶ Bunun en çarpıcı örneği, Katar'ın Darfur'da taraflar arasında arabuluculuk rolü üstlenmesinin ardından "Katar Ulusal Gıda Güvenliği Programı" kapsamında buradan tarım arazileri kiralamasıdır.²⁷ Ancak bu arabuluculuk, kendisini Sudan'ın hamisi olarak gören Mısır'ın tepkisini çekmiştir. Dolayısıyla arabuluculuk çabalarının bölgesel dengeler açısından olumsuz bir tarafının da olduğu söylenebilir.

²² "Doğu Afrika'da petrol gerilimi: Kenya Somali büyükelçisini geri çağırıldı", Mepa News, 17 Şubat 2019.

²³ Gökhan Kavak, "Somali Adalet Bakanı Nur, Kenya'nın deniz sınırı anlaşmasında uluslararası hukuku gözetmediğini söyledi", *Anadolu Ajansı*, 16.03.2021.

²⁴ Mehran Kamrava, "Mediation and Qatari Foreign policy", *The Middle East Journal*, 65(4), 2011, s. 540-545.

²⁵ Mehmet Cem Oğultürk ve Fatma Yılmaz, "Katar'ın Afrika Boynuzu Politikasının Arabuluculuk Kapsamında Analizi" *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, 3(1), 2019, s. 99-100

²⁶ Lina Khatib, "Qatar's foreign policy: the limits of pragmatism", *International Affairs*, 89(2), 2013, 418-419.

²⁷ David Roberts, "Qatari Mediation", *University of Durham*, 2010. s. 6-7.

Dadaab mülteci kampında yaşayan Somalili mülteciler, 4 Ekim 2014'te Kenya'nın Nairobi kentinde yaşanan su krizinden dolayı temiz su sağlamak için yürüyor.

Katar'ın Somali'deki Arabuluculuk Rolü

Katar'ın Afrika Boynuzu bölgesiyle ilgili ilk arabuluculuk girişimi olarak, uluslararası deniz ticareti açısından stratejik bir konumda bulunan Kızıldeniz üzerindeki Haniş adası sorunu konusunda Eritre ve Yemen arasındaki görüşmelere katılmasından bahsedilebilir. Katar'ın bu sorunun çözümü noktasında güçlü bir rol oynadığı söylenemez ancak bu girişimi, uluslararası toplum tarafından tanınmasına ve güven duyulan bir aktör olmasına katkı sunmuştur.²⁸ Nitekim takip eden süreçte Katar'ın bölgedeki arabuluculuk rolleri artmış, Eritre-Cibuti sınır anlaşmazlığı, Sudan'ın Darfur sorunu, Somali iç savaşında aktörler

arasındaki sorunların çözümü ve günümüzde de Somali-Kenya krizinde kayda değer roller üstlenmiştir.

Katar'ın Somali'deki arabuluculuk girişimleri 2006 yılında başlasa da iki ülke arası ilişkiler 1996 yılına kadar dayanmaktadır. Bilhassa doksanlı yılların ikinci yarısından sonra gelişen ilişkilerin arka planında Katar'daki Somali diasporası ve Müslüman Kardeşler'in Somali'de bağlantılı olduğu sivil toplum kuruluşları aracılığıyla eğitim kurumlarına ve hastanelere yardımların yapıldığı bilinmektedir. Bu çerçevede iki ülke arası ilişkiler Somali toplumunun her kesiminde olmasa da büyük bölümünün Katar'a sempati duymasını sağlamıştır.²⁹

²⁸ Stig Jarle Hansen, "Religion, Prestige and Windows of Opportunity? (Qatari peace-making and foreign policy engagement)", *Noragric Working Paper*, No:48, October 2013, s.52.

²⁹ Mehmet Cem Oğultürk ve Fatma Yılmaz, a.g.e. s. 102.

iletmesi Somali tarafından reddedilmektedir. Kenya'nın erteleme talepleri ise Covid-19'un ekonomisinde oluřturduđu olumsuz etkiden dolayı avukat ekibini kuramadıđı ve bu yüzden duruřmayı erteleme amacında olduđu dűřünülmektedir. Bu bađlamda gerek UAD'nin sonuca bađlaması muhtemel karar gerekse bűlgedeki hidrokarbon rezervlerinin adil paylařımı konusunda her iki tarafın da istekliliđinin olması yűnűnde Katar ve diđer bűlgesel aktűrlerin arabuluculuk inisiyatifi alması, bugűn gelinen noktanın sűrdűrűlebilir olmasında hayati űnem tařımaktadır. Ancak bu anlařma Tanzanya ve Malavi'ye emsal teřkil edebileceđi için onların çıkarlarına uyup uymayacađı ve bu anlařmaya nasıl yaklařacakları konusu da űnem arz etmektedir. Nitekim bu űlkelerin deniz havzalarında da zengin hidrokarbon rezervleri bulunduđu belirtilmektedir.

Katar'ın, finansal gűcűnűn de çarpan etkisiyle dıř politikada arabuluculuk faaliyetleriyle bilhassa yakın cođrafyasında űn plana çıktıđı gűrűlmektedir. Nitekim Katar bu barıřçıl tavrı ile uluslararası alanda prestij kazanmakta ve bűlgedeki diđer arabuluculardan rol alarak daha etkili bir űlke hűline gelmektedir. Bunun en somut űrneklerinden birisi Darfur krizi bađlamında Sudan'da yűrűttűđű arabuluculuđu vasıtasıyla Mısır'dan çaldıđı roldűr. Sonuç olarak Kenya ile Somali iliřkilerinin hızlı bir řekilde normalleřmesini beklemek gerçekçi deđildir. űnkű sorunların kűkeni oldukça derindir ve gűvenlik endiřeleri bugűnden yarına ortadan kalkmayabilir. Nitekim Kenya tarafından 9 Mayıs'ta yapılan açıklamada iki űlke arasındaki uçuřların ű ay sonra bařlayacađı belirtilirken diplomatik temsilcinin yeniden ne zaman atanacađına dair henűz bilgi verilmemiřtir.³²

---

³² "Kenya suspends Somalia flights for three months", The East African, 11 May 2021.

Kaan Devecioğlu

Kaan Devecioğlu, 1991 yılında Ankara'da doğdu. 2014 yılında Ankara Turgut Özal Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünden lisans derecesini aldı. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalında "Türkiye-Afrika İlişkilerinin Politik Ekonomisi: Sudan Örneği" konulu tez çalışması ile yüksek lisansını tamamladı. Bununla birlikte 2016 yılında Erasmus Burs Programını kazanarak Almanya Erfurt Üniversitesi Devlet Bilimleri Fakültesinde politik ekonomi, barış-çatışma çalışmaları ve Ortadoğu'da siyasal İslam konularında dersler aldı. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Doktora Programında eğitimine devam eden Devecioğlu, uluslararası hakemli dergilerde makaleleri ve kitap bölümleri; Anadolu Ajansı, Daily Sabah, TRT World, Yeni Şafak Gazetesi ve pek çok uluslararası yayın organında analizleri ve görüşleri yayımlanmıştır. Kaan Devecioğlu'nun çalışma alanları; Kızıldeniz, Doğu Afrika, Kuzey Afrika, Sudan, Türk dış politikası, politik ekonomi ve güvenlidir.

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2021

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon : +90 850 888 15 20

Email : info@orsam.org.tr

Fotoğraflar : Anadolu Ajansı (AA),